

„Budúcnosť je pre mňa...“

Autizmus a rodina

Mária Helexová

mama syna s autizmom a predsedníčka Spoločnosti na pomoc osobám s autizmom BB (SPOSA BB)

Autizmus hlboko zasahuje do štruktúr všetkého, čo je okolo neho. Prvé, čo podlieha jeho skúške, sú rodinné vzťahy, obrovské percento rodín sa rozpadá. Často matka ostáva s dieťaťom osamelá, ale nájdú sa aj výnimky, keď ostáva osamelý otec.

Autizmus preskúša psychiku rodiča a zvyšnej rodiny. Deti sú nesmierne krásne, na prvý pohľad im nič nie je, až do okamihu, keď začnú prejavovať podstatu ich bytia. **Tým, že prišli na svet každé s jedinečnou výbavou zloženou z informácií svojich rodičov a doniesli si svoj balíček na svet, sú ich prejavy rôznorodé, ale spoločné rysy sú rovnaké.** Majú podobné vyhradené oblasti, do ktorých v čase vnútorného pretlaku zutekajú. Pohoďdanie sa, kričanie, brnkanie po ušiach, hryzenie pier, rúk, búchanie sa do hlavy, behanie, otáčanie vecí, opakujúce sa rituály a iné rôzne prejavy. Ich problém je, že nechápu naše sociálne vzťahy, nerozumejú žartom, viacmyselným vetám – metaforám. Sú v našom svete stratené a zmätené. Ich bezmocnosť privádza do bezmocnosti aj ich rodičov, jeden zvyčajne radšej odíde, lebo nevládze znášať útrapy, ktoré to do života prinieslo. Všetky prirodzené manželské, partnerské samozrejmosti ustúpia pred potrebami dieťaťa. Základný kameň rozpadu spoločného života, širšia rodina sa časom otočí chrbtom, nehovoriac o priateľoch, ktorí omylom vymažú vaše telefónne číslo.

Jedna strana autizmu je rozpad, druhá posilnenie vzťahu.

Na začiatku je to rovnako ťažké ako pri predchádzajúcom modeli. V čase, v ktorom sa rodičia ocitnú zrazu na opustenom ostrove v strede sveta s malým ukričaným človekom, ktorý im prišiel rozvrátiť ich pôvodné hodnoty, príde tiež okamih hádzania viny na niekoho, kto za to môže. Preplakané noci s vankúšom mokrým od slz, mlčanie, obchádzanie sa vo dverách. Malé dialógy a opatrné hľadanie možnosti, ako sa z ostrova dostať spoločnými silami. Pozerajúc na bezbrannosť dieťaťa, ktoré je odkázané na silu otca a mamy, ktorých si vybral.

V spletitosti nedostatku skutočnej odbornej pomoci nie len pre dieťa, ale aj pre samotných rodičov. **Tak ako dieťa potrebuje trpezlivosť rodičov, aj rodič potrebuje trpezlivých a vytrvalých terapeutov, kým pochopí, že začať musí od seba.** Krásne na manželstve je pochopenie, že to má svoj obohacujúci vývoj, ktorý dodáva silu dieťaťu. Ono to vie, potrebuje oboch. Mamu aj otca. Mamu ako ochrankyňu života a teplého domova a odvážneho otca, muža odhodlaného v každej chvíli jeho života byť tým pevným stĺpom, ktorý drží rodinu na svojich pleciach.

Dieťa si uvedomuje, že musia byť dva vzory, ktoré pre neho majú jedinečnú a nezaplátiteľnú hodnotu. Uvedomila som si to v apríli 2014, keď sme na radnici v Banskej Bystrici pripravovali vernisáž obrazov detí a mladých ľudí s autizmom. **Na dvoch obrázkoch mladého vyše dvadsaťročného mladého muža, boli namaľované dve osoby, ktoré pre neho znamenajú stred vesmíru. Mama a otec.**

Mamu namaľoval, ako ho malého drží vo svojom náručí. Bezbranného v zavinovačke, pevne, bezpečne.

Otec je namaľovaný, ako ho drží v náručí, už keď je veľký. Pevne s otcovským odhodlaním v bielom obláčiku jedinej istoty, ktorú má.

Možno sú namaľované mnohé diela, ktoré zobrazujú rodinu, ale na spomínaných obrazoch vidieť aj to, čo autizmus priniesol do spoločného manželského života. Odlúčenie, lebo vo chvíli, keď jeden drží chlapca na rukách, ten druhý pracuje na tom, aby boli stále spolu. Starajú sa o seba s láskou a bez zbytočných otázok, zvládajú potichu veci, ktoré iných položia na lopatky. Ich sila je na ich rukách, spojnica ich osudov. Naplneného manželstva, ktoré je zocelené inakosťou dieťaťa, ktoré u nich vytvorilo pre svet nepochopiteľné puto.